

2th International Conference on Industrial Management 19 & 20 April 2017

دومین کنفرانس بین المللی مدیریت صنعتی

(30 و 31 فروردین 1396)

اجرای نت خودگردان (AM) در مجتمع صنعتی ماموت : مطالعه موردي

مهدى نصاراللهى^{*}، سعيد رضايى کلچ²

1- استادیار گروه مدیریت صنعتی دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)،

2- دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت صنعتی دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)،

چکیده

کیفیت و نگهداری و تعمیرات سیستم های تولیدی دو عامل تاثیر گذار و بسیار مرتبط در سازمان های تولیدی به شمار می آیند. به همین سبب امروزه دو مفهوم نگهداری و تعمیرات فراگیر و مدیریت کیفیت فراگیر در سیستم های تولید با کلاس جهانی بسیار مطرح هستند. نت خودگردان شاخه‌ی بسیار مهمی از نظام TPM به شمار می‌اید که با تکیه بر نیروی انسانی و رشد و ارتقاء فرهنگ و مهارت‌های آنان سعی در کاهش و حذف اتلاف‌هایی همچون عیوب کیفی، خرابی‌های اضطراری و حوادث از صنعت را دارد. این مقاله ضمن تشریح اهداف و گام‌های نت خودگردان به تجارب و نتایج حاصل از اجرای آن در مجتمع صنعتی ماموت به عنوان یکی از بزرگترین تولید کنندگان تریلر در خاورمیانه می‌پردازد. شاخص‌های کارایی ماشین آلات، درصد ایرادات کیفی با منشا تجهیزات، درصد حوادث با منشا تجهیزات و زمان توقفات به منظور اندازه گیری اثر اجرای نت خودگردان در نظر گرفته شده‌اند. از نتایج تحقیق پیش رو می‌توان به تاثیر بسزای اجرای نت خودگردان در کاهش میزان توقف ماشین آلات و افزایش در دسترس بودن تجهیزات تولیدی و افزایش اینمنی محیط اشاره نمود.

واژگان کلیدی

نگهداری و تعمیرات فراگیر (TPM)، نت خودگردان (AM)، 5S، مدیریت کیفیت فراگیر (TQM)

فهرست علائم و اختصارات		
A	availability	میزان در دسترس بودن ماشین آلات
OEE	overall equipment effectiveness	کارایی ماشین آلات
ST	Stop time	زمان توقفات
FR – SR		شاخص های ارزیابی فراوانی و شدت حوادث

* نویسنده مسئول

1. مقدمه

در سناریو های صنعتی امروز اتلاف های زیادی در کارگاه های تولیدی اتفاق می افتد، این اتلاف ها می تواند ناشی از عملکرد اپراتور ها، پرسنل تعمیراتی، فرایند، مشکل ابزار و قطعات غیر قابل دسترسی در زمان مورد نیاز باشد، علاوه بر این ماشین های بیکار، نیروی انسانی بیکار، خرابی ماشین آلات، قطعات برگشتی، همگی نمونه هایی از این اتلاف ها هستند. اتلاف های کیفی از مهمترین مسائل سازمانها به مشار می آیند که اثرات آن در زمان، هزینه ها، و اعتبار سازمان دیده می شود. از جمله دیگر اتلاف ها هزینه های تعمیر ماشین آلات، هزینه زمان از دست رفته تولید و پایین آمدن نرخ تولید می باشد. مفهوم انقلابی نگهداری و تعمیرات خودگردان در بسیاری از صنایع پیشرفته جهان جهت پاسخگویی به مسائل ذکر شده بکار گرفته شده است. هدف اصلی هر برنامه **AM** بهبود کیفی و کمی محصولات همزمان با افزایش رضایت شغلی در نیروی انسانی می باشد [1].

AM در سال های اخیر به یکی از اساسی ترین و کارآمد ترین ابزارها جهت افزایش طول عمر ماشین آلات در یک کارخانه تبدیل شده است. **AM** یک رویکرد نوآورانه در نگهداری و تعمیرات است که همزمان با ترویج نگهداری خودگردان در پرسنل بصورت روزانه کارایی تجهیزات را افزایش داده، توقفات را کاهش داده و به میزان قابل توجهی در افزایش کیفیت محصول نقش داشته است.

ناکاجیما [1] که از پیشکامان **TPM** بوده است، اهمیت، تعاریف و اهداف **TPM** را مطرح نموده و گام های مختلف آن را بررسی کرده است و در این میان به نقش اساسی **AM** نیز پرداخته است. آهوجا و همکاران [2] مطالعات عمیقی درباره **TPM** انجام دادند و پایه های اجرای آن که یکی از مهمترین آنها **AM** می باشد را تشریح نموده اند. فرهاد ساده [8] گام های اجرای **AM** را بصورت تخصصی مورد بررسی و موشکافی قرار داده و در مطالعه کاربردی در شرکت فولاد مبارکه اصفهان تشریح نموده است. ایرلند و همکاران [3] نیز در زمینه اجرای **AM** در شرکتهای مختلف مطالعه کرده اند و تاثیر بزرگی اجرای آن را تشریح کرده اند. چان و همکاران [4] مفهوم **TPM** و **AM** را در یک شرکت تولید مواد نیمه رسانا بر اساس روش توبوتا اجرا نمودند و بهبود 83 درصدی را در وضعیت تجهیزات گزارش کردند. ام سی تا و همکاران [5] این مفاهیم را در شرکت های نیجریه ای بکار بستند و نشان دادند **AM** در حالی می تواند با موفقیت اجرا گردد که به درستی به افراد آموزش داده شود و زمان مورد نیاز جهت اجرا و آموزش آن نیز به سازمان داده شود. رانتشووار سینگ و همکاران (2013) [6] با مطالعه موردی **TPM** در یک مجموعه تولیدی به تشریح وجود مختلف **TPM** از جمله **AM** پرداختند و زیر ساخت های مورد نیاز آن را نیز بررسی نمودند. ای شلبوس و همکاران [7] در سال 2015 رویکرد جدیدی را در اجرای **AM** بکار بستند که در آن جزئیات قابل توجهی در نظر گرفته شده و تاثیر نهایی را بطور قابل توجهی بهبود بخشیدند.

2. مطالعه موردی: اجرای نت خودگردان در مجتمع صنعتی ماموت

2.1. معرفی مجتمع صنعتی ماموت

شرکت ماموت در سال 1370 هجری شمسی در زمینی به وسعت 50 هکتار در محل فعلی واقع در بزرگراه کرج-قزوین در زمینه های ذیل شروع به فعالیت صنعتی و تولیدی نموده است. اهم تولیدات مجتمع صنعتی ماموت 1 (

ماموت کانکس و ماموت تریلر) عبارتند از:

- تولید انواع تریلر شامل: کفی، کمر شکن، چادری، جمبو، یخچالی، کمپرسی، تیغه تانکر، کانتینربر، خودروبر، بوژی و دالی
- تولید انواع ساندویچ پانل که از فوم پلی اورتان (سفقی، دیواری، سردخانه ای).
- تولید انواع کانکس (اداری، مسکونی، کارگاهی) و خانه های پیش ساخته.
- تولید انواع اتاق های ایزوله و حمل بار، یخچالی انواع کامیون و کامیونت.
- تولید انواع سازه های فلزی (انواع لوله ها و با دهانه های مختلف و انواع پایپ راک ها و اسکلت های فلزی).

پس از گذشت 24 سال از آغاز فعالیت، این مجتمع تولیدی با بهره گیری از مدرنترین تکنولوژی های تولیدی روز اروپا و رعایت مراحل مختلف کنترل کیفی خطوط تولید مطابق با استانداردهای بین المللی به یکی از واحد های فعال صنعتی کشور تبدیل شده است.

کارخانجات مجتمع صنعتی ماموت با بکار گیری نیروهای متخصص و فنی و آموزش دیده در واحد های صنعتی اروپا و با استفاده از ماشین آلات مدرن هم اکنون یکی از کارخانجات معتبر و مطرح در سطح اروپا و خاور میانه و حوزه خلیج فارس می باشد.

تولیدات مجتمع صنعتی ماموت به دلیل دارا بودن کیفیت بالای ساخت و مونتاژ خصوصاً در زمینه تریلرسازی بصورت مونتاژ و یا بصورت قطعات منفصله و کامل و براساس سفارش کارخانجات معتبر اروپایی سازنده تریلر، به کشورهای مهمی از جمله کشورهای اروپایی صادر می گردد.

باتوجه به موارد فوق، بعد از گذشت 10 سال از شروع فعالیت جدید تانکر سازی، با استفاده از ماشین آلات مدرن مخصوص تانکر سازی و مراحل تست و کنترل کیفیت و نیرو های آموزش دیده و متخصص هم اکنون بعنوان یکی از معتبرترین تانکر سازان جهان مطرح می باشد.

شکل (1): نقشه هوایی مجتمع

2.2. هدف از اجرای پروژه

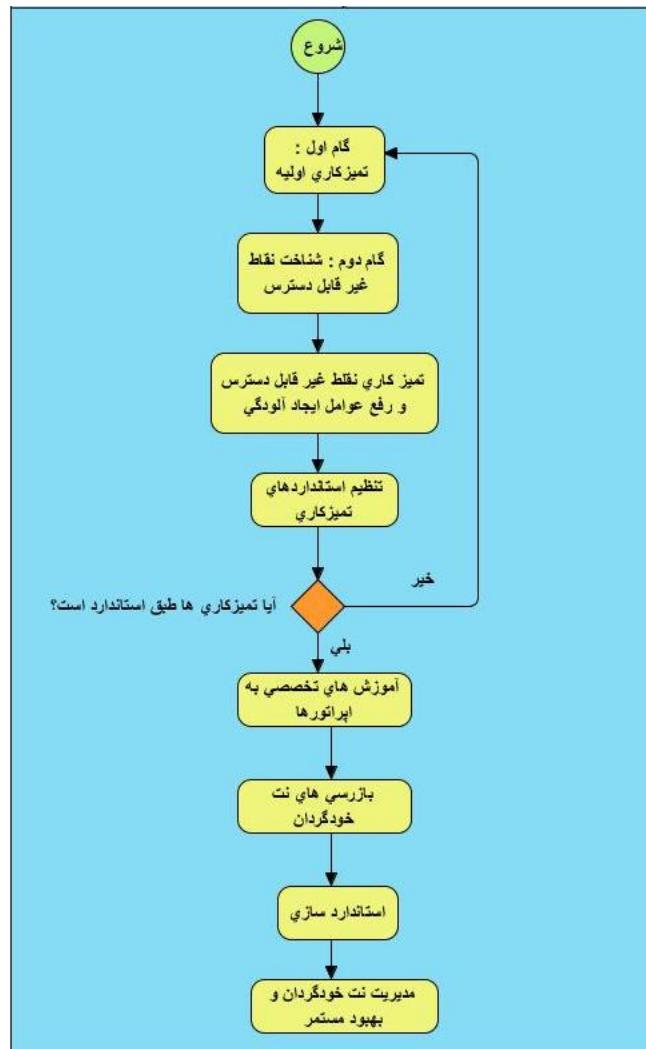
از منظر نیروی انسانی: کمک به توسعه آگاهی و دانش اپراتورهای تولید در زمینه نقش جدیدی که برای آنان تعریف شده است.

از دیدگاه تجهیزات: بطور کلی به صفر رساندن عیوب و خرابی ماشین آلات، به صفر رساندن توقفات ماشین آلات در حین تولید و به صفر رساندن صدمات واردہ ناشی از تجهیزات می باشد.

2.3. مراحل اجرای نت خودگردان در مجتمع صنعتی ماموت

اجرای نت خودگردان نیز همانند دیگر ابزارهای مدیریتی بصورت گام و با ترتیب خاص خود انجام می گیرد. اجرای صحیح نت خودگردان مستلزم اجرای دقیق هر گام و رعایت ترتیب اجرای آنها می باشد، در ادامه به معرفی این گامها و تشریح روابط بین آنها به صورت فلوچارت می پردازیم.

شکل (2): مراحل اجرای نت خودگردان

گام اول : اجرای 5S، تمیز کاری و بازرسی اولیه

در اولین قدم در اجرای نت خودگردان به تمیز کاری تجهیزات می پردازیم، هدف از این تمیز کاری

1. بازرسی تجهیز توسط بهره بردار (اپراتور) و کشف عیوب جزئی می باشد.

2. ایجاد احساس تعلق خاطر اپراتور به تجهیز در اثر لمس و تمیز کردن آن می باشد.

این قدم در راستای اجرای 5S انجام می گیرد که یکی از زیر ساخت های اجرای TPM و TQM در هر سازمان موفقی می باشد. در شکل 3 زیر گزیده ای از فعالیت های انجام گرفته در این گام را مشاهده می شود.

شکل (3): گزارش اجرای تمیز کاری و 5S

قبل از اجرای پروژه	پس از اجرای پروژه
--------------------	-------------------

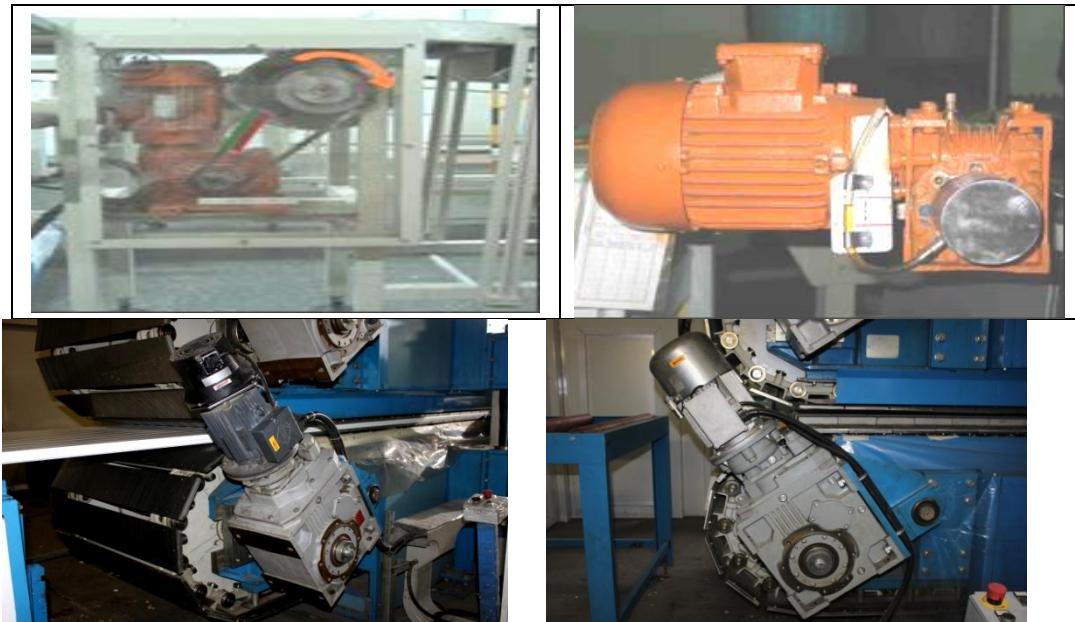

گام دوم: شناخت نقاط غیر قابل دسترسی به عنوان عوامل ایجاد معضل

اصلاح نقاط کاری آنها مشکل است، با رفع عوامل ایجاد کننده کثیفی، زمان تمیز کاری را کاهش داده تا حدی که اپراتور بتواند به راحتی تمیز کاری را در بین فعالیت‌های روزمره خود انجام دهد.

شکل (4): گزارش شناسایی نقاط غیر قابل دسترس و تمیز کاری آنها

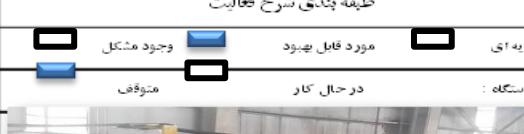
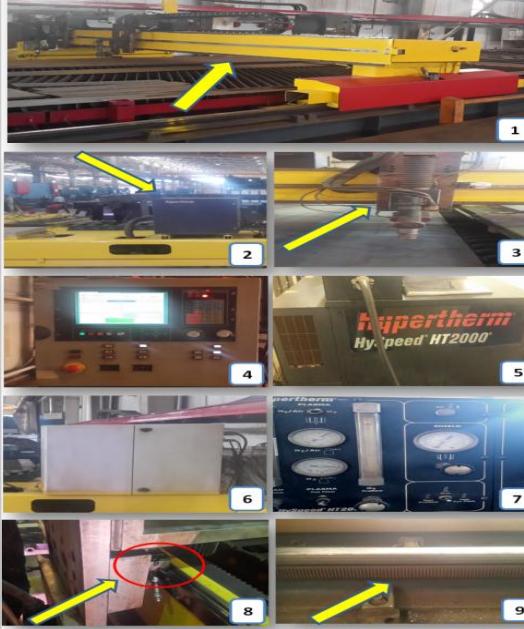
قبل از اجرای پروژه	پس از اجرای پروژه
--------------------	-------------------

گام سوم: تنظیم استانداردهای موقت تمیزکاری و روانکاری

در این گام ابتدا بایستی به اپراتورها روانکاری را آموزش داده و سپس همه‌ی نقاط و سطوح روانکاری بررسی گردد تا بتوان استانداردهای آزمایشی روانکاری را تهیه نمود. همچنین باید بخشهایی از تجهیز را با خاطر روانکاری نامناسب، معیوب یا مستهلك شده را شناسایی و اصلاح نمود. در این گام با تدوین دستورالعملی به نام راهنمای اپراتوری (OPL) پرسنل برای انجام وظایف خاص مهیا می‌گردد.

شكل (۵): فرم راهنمای بازرگانی (One point lesson)

AUTONOMOUS MAINTENANCE ONE POINT LESSON AIM AT LEARNING ORGANIZATION				تاریخ: ۱۳۹۲/۰۷/۰۶
				صفحه ۱ از ۱ صفحه
د اهتمامی اپراتوری				
30	زمان کل طالیت (دقیقه):	محل استقرار:	کد دستگاه:	نام دستگاه: پرش ردیلی ۱ SOXY
طبقه بندی شرح طالیت داتش برایه ای : وجود مشکل در حال کار متوجه : ویندوز دستگاه: 				شاخصهای گلوبالی مرغیده با طالیت ایمنی دستگاه : روزانه کیفیت : مجهول زمان توقف : در بود زمانی: درحال انجام کار : روش اجراه : ۱- خلافت کامل قسمتهای سازه : با الکل صنعتی و تکالیف انجام گردد ۲- خلافت فرمی کشوابای : با الکل صنعتی و تکالیف انجام گردد ۳- خلافت کامل قسمتهای گردش : با الکل صنعتی و تکالیف انجام گردد ۴- خلافت فرمی تابلو درق اصلی : با الکل صنعتی و تکالیف انجام گردد ۵- خلافت فرمی تابلو تنظیم گاز : با الکل صنعتی و تکالیف انجام گردد ۶- خلافت کلین دمل : با الکل صنعتی و درس انجام گردد ۷- خلافت هدنه شله ای : با الکل صنعتی و درس انجام گردد لکه ایمنی : د حین خلافت دستگاه چیز خلاشت از چشمها نشوانی و رده باشندی از هارسک و غیره و گوشی استفاده گردد عبار پادوش : تجهیزات دستگاه پاک، عاری از هرگونه گرد و شبار و گلخانی باشد
هزاره مورد نیاز: گلول ایمنی - غیره - هارسک - گونشی و الکل صنعتی ختابی - پرس				تغییر دستگاه : واحد برنده ورزی دست - واحد دست تولید ۳ تاریخ : ۱۳۹۲/۰۷/۳۰ امضاء : تغییر دستگاه : واحد برنده ورزی دست - واحد دست تولید ۳ تاریخ : ۱۳۹۲/۰۷/۳۰ امضاء :

گام چهارم: بازررسی های عمومی و آموزش تخصصی به اپراتورهای تولید

در این مرحله به بازررسی کلی و دقیق تجهیزات شامل آچارکشی، بازررسی پیچ و مهره ها و سایر گروه های اتصالات می پردازیم. در ادامه به آموزش اپراتورها با استفاده از دستورالعمل ها، برگه های بازررسی و سایر موارد می پردازیم. پس از آن بخش های معیوب را بازسازی و همچون گام های پیشین نواحی مشکل را برای بازررسی شناسایی و استانداردهای آزمایشی آن را تنظیم می نماییم. برای اجرای هرچه بهتر این گام می توانیم از چرخه اصلاح و بازنگری PDCA به منظور تسلط یافتن بر اصول مدیریت نت خودگردان استفاده نمود.

گام پنجم: بازرسی های خود گردان

در این مرحله هر یک از اپراتورها به واسطه آموزش های دیده شده و نهادینه شدن باور استفاده از نت خود گردان نقش محوری را در بازرسی ها و اصلاحات بر عهده دارد . در همین راستا روش های جدید نت خود گردان شناسایی و اجرا می شوند، در این مرحله هر یک از اپراتورها جایگاه و زمان بندی مخصوص خود را با هماهنگی سرپرست خود دارد . دستگاه هایی که تا به حال توقفی نداشتند و به هیچ گونه بازرسی نیاز پیدا نکرده اند در مراحل اولیه از لیست حذف می شوند. بازرسی های ویژه نگهداری ماشین آلات در همین حوزه قرار می گیرند و انتظار می رود پس از اجرای این مرحله دفعات بازرسی ها به مرور زمان کاهش یابد .

شکل (6): فرم بارامترهای کنترلی

صفحه ۱ از ۱ صفحه			تاریخ: ۱۳۹۴ ماه: پردازشی	
نام دستگاه: گازار تکه دار تعمیرات روزانه ماشین آلات و تجهیزات تولید			کد دستگاه: M05B0005	نام دستگاه: ESAB
لطفاً اعلام وضعیت مورد بررسی را طبق عالم مخصوص شده در اینجا ضعیف، زیر شماره فرخانه وارد کنید.				
روزهای هفته				
۱	آتشهای مورد رسیدگی	مهار پذیرش	خرسچه های مورد رسیدگی	مهار پذیرش
۲	بررسی های مورد رسیدگی	مهار پذیرش	مهار پذیرش	مهار پذیرش
۳	بررسی های مورد رسیدگی	مهار پذیرش	مهار پذیرش	مهار پذیرش
۴	بررسی های مورد رسیدگی	مهار پذیرش	مهار پذیرش	مهار پذیرش
۵	بررسی های مورد رسیدگی	مهار پذیرش	مهار پذیرش	مهار پذیرش
۶	بررسی های مورد رسیدگی	مهار پذیرش	مهار پذیرش	مهار پذیرش
۷	بررسی های مورد رسیدگی	مهار پذیرش	مهار پذیرش	مهار پذیرش
۸	بررسی های مورد رسیدگی	مهار پذیرش	مهار پذیرش	مهار پذیرش
۹	بررسی های مورد رسیدگی	مهار پذیرش	مهار پذیرش	مهار پذیرش
۱۰	بررسی های مورد رسیدگی	مهار پذیرش	مهار پذیرش	مهار پذیرش
۱۱	بررسی های مورد رسیدگی	مهار پذیرش	مهار پذیرش	مهار پذیرش
۱۲	بررسی های مورد رسیدگی	مهار پذیرش	مهار پذیرش	مهار پذیرش
۱۳	بررسی های مورد رسیدگی	مهار پذیرش	مهار پذیرش	مهار پذیرش
۱۴	هم استفاده از ورودی های موجود	مهار پذیرش	مهار پذیرش	مهار پذیرش
۱۵	هم استفاده از تنظیمات گاز دستگاه	مهار پذیرش	مهار پذیرش	مهار پذیرش
نام و نام خانوادگی پذیرش فنی				
نمایندگان و تهیه دهنده				
مالام و ضعیت ها: سالم ✕ خراب ✕ انجام اعلام اصلاحی				
در صورت نیاز به توضیحات پیش از پشت صندوق استفاده شاید:				
محل امنیت معرفت توییل: معلم امنیت و پیش نت:				
نحوه آزمایش				
موارد غیر عادی و نهایات بعد عمل آنده				
موارد پرجامدی				
۱	آهراکنند	تلخ	پحمل آمد	
۲				
۳				
۴				
۵				
۶				
۷				

گام ششم: استاندارد سازی

در گام های قبلی نت خود گردان برای دستیابی به صفر رصد خرابی بر تجهیز تمرکز داشت در این مرحله تلاش های اپراتورها برای رسیدن به تضمین کیفیت فرایند است که دستیابی به صفر درصد عیوب را تقویت می کند. در واقع این مرحله به جهت استاندارد شدن فرهنگ نت خود گردان بر روی فرایند متمرکز می گردد. که شامل اصلاحات متمرکز بر نتایج کیفی، اصلاحات متمرکز بر علل کیفی و استقرار سیستم تضمین کیفیت فرایند می باشد. با یک ارزیابی و سنجش کامل کیفیت فرایند و شرایط کیفی، اپراتورها فرایندهایی را فراهم خواهند آورد که در آنها امکان

رخداد عیوب کیفی یا خروج محصولات معیوب به طرف فرایند های پایین دستی حذف می شوند.

شکل (7): نصب استانداردهای مربوط به نت خودگردان در تابلو ویژه هر دستگاه در سالن تولید

گام هفتم : مدیریت نت خودگردان

در این گام که به مدیریت نت خودگردان معروف است به بهبود مداوم شاخص های مختلف بر اساس مدل های KIZEN و PDCA پرداخته می شود . در این مرحله بصورت مستمر گزارش هایی از روند اجرای نت خودگردان ،شاخص های کیفی و کمی مرتبط با تجهیزات استخراج گشته و مورد بررسی و بهسازی قرار می گیرند . همانند مراحل قبلی ، نقش اپراتور در این مرحله بسیار پر رنگ است زیرا اپراتورها بطور پیوسته با تنظیم قوانینی که خودشان باید از آن ها پیروی کنند شرایط بهینه ای برای کارخانه محقق می کنند و آنرا حفظ می نمایند .
برخی از راهکارهای موجود جهت فرهنگ سازی نت خودگردان عبارتند از :

- برگزاری جلسات آموزشی و مشخص نمودن اهداف و شاخصها با مدیران و سرپرستان واحد های تولیدی منطقه پایلوت
- برگزاری جلسات آموزشی و مشخص نمودن اهداف و شاخصها با مدیران واحد ایمنی (HSE)
- برگزاری جلسات آموزشی و مشخص نمودن اهداف و شاخصها با مدیران واحد کنترل کیفیت (QC)

3. تحلیل داده ها

شاخص بهره وری ماشین آلات (OEE) یکی از شاخص هایی است که بصورت گسترده در اندازه گیری موفقیت اجرای TPM و AM استفاده می گردد. نحوه محاسبه (OEE) به شکل زیر است:

$$\text{OEE} = \text{Availability} * \text{Performance Efficiency} * \text{Quality Rate}$$

شاخص بهره وری = دسترسی ماشین آلات * کارایی عملکرد * نرخ کیفیت

جدول (1): نتایج مشاهده شده

ردیف	شرح شاخص	قبل از اجرای پروژه	بعد از اجرای پروژه
1	زمان شیفت کاری	480 دقیقه	480 دقیقه
2	میزان تولید در هر شیفت	150 عدد	130 عدد
3	زمان استراحت برنامه ریزی شده	45 دقیقه	45 دقیقه
4	زمان استراحت برنامه ریزی نشده	0 دقیقه	10 دقیقه
5	مجموع زمان توقفات در یک شیفت کاری	3 دقیقه	20 دقیقه
6	زمان تبیز کاری و بازرگانی	15 دقیقه	5 دقیقه
7	تعداد محصول نا منطبق	1 عدد	8 عدد
8	میزان دسترسی ماشین آلات	99.6 درصد	97 درصد
9	کارایی عملکرد	0.86	0.65
10	نرخ کیفیت	0.95	0.93
11	شاخص بهره وری	0.81	0.58

4. نتیجه گیری و پیشنهادها

نتایج زیر از اجرای نت خودگردان در مجتمع صنعتی ماموت حاصل شده است:

1. اجرای موفق نت خودگردان به اجرای صحیح عناصر مختلفی چون 5S، کایزن و نگهداری و تعمیرات برنامه ریزی شده و مدیریت کیفیت فرآگیر می باشد و بدون در نظر گرفتن همه ای این عناصر بصورت موثر و مفید اجرا نخواهد گشت.
2. شاخص بهره وری ماشین آلات (OEE) با اجرای مناسب نت خودگردان از 58٪ به 81٪ افزایش یافته است که نشان دهنده ای بهبود چشم گیری در میزان تولید و میزان کیفیت محصولات می باشد.
3. نکته قابل توجه در نتیجه مشاهدات وجود عیوب مختلف در مراحل پیشین هر مرحله تولیدی می باشد که این نکته بیانگر این است که برای کاهش عیوب باید از مراحل اولیه و مراحل پیش تولید شروع نمود و بهبود های اولیه را روی این نقاط متمرکز کرد.
4. عوامل کلیدی اجرای موفقیت آمیز نت خودگردان مشارکت کامل اپراتورها و حمایت جدی مدیران و مدیریت ارشد می باشند و اجرای نت خودگردان در سطح جهانی تنها با مشارکت مستمر همه ای سطوح مجموعه میسر می باشد.

پس از مطالعات انجام شده و در راستای اجرای هر چه بهتر نت خودگردان پیشنهاد می گردد فرایند تهیه شده جهت اجرای نت خودگردان بهبود یابد و اقدامات اصلاحی مورد نیاز در راستای استفاده از ابزار چرخه بهبود در اجرای نت خودگردان در این فرایند گنجانده شوند، همچنین اجرای نت خودگردان نیازمند آموزش و فرهنگ سازی مناسب در بستر سرمایه های انسانی سازمان می باشد که باید گام های بلندتری در این راستا برداشته شود. همچنین پیشنهاد می گردد ابزارهای اجرای نت خودگردان بصورت مستمر طبق استانداردها و روش های مدیریتی روز دنیا بروز آوری شده و به سمت جهانی شدن حرکت کند. در کارهای آتی به مطالعه اجرای دیگر ستون ها و ملزومات اجرای نگهداری

و تعمیرات فرآگیر در مجتمع صنعتی ماموت خواهیم پرداخت که در حال حاضر در مراحل اولیه اجرا از جمله بررسی نیازها و ایجاد زیر ساخت ها قرار دارد، خواهیم پرداخت.

منابع

- [1] S. Nakajima, 1988, Introduction to Total Productive Maintenance, Productivity press, Cambridge, MA
- [2] I. P. S. Ahuja & J. S. Khamba, 2008, "Total productive maintenance: literature review and directions", International Journal of Quality & Reliability Management, 25(7), 709-756
- [3] F. Ireland & B.G. Dale, 2001 "A study of total productive maintenance implementation", Journal of Quality in Maintenance Engineering, 7(3), 183-191
- [4] F. T. S. Chan, H. C. W. Lau, R. W. L. Ip, H. K. Chan & S. Kong, 2005 "Implementation of total productive maintenance: A case study", International Journal of Production Economics, 95, 71-94
- [5] M.C. Eti, S.O.T. Ogaji, & S.D. Probert, 2004 "Implementing total productive maintenance in Nigerian manufacturing industries", Applied Energy, 79, 385-401
- [6] Ranteshwar Singh & Ashish M Gohil, 2013 "Total Productive Maintenance (TPM) Implementation in a Machine Shop: A Case Study", Procedia engineering, 51, 592-599
- [7] E. Chlebus & J. Helman , 2015 "A new approach on implementing TPM in a mine – A case study", archives of civil and mechanical engineering, 15, 873 – 884
- [8] ساده فرهاد (1390). هفت گام نت خودگردان د رنظام TPM، همایش نگهداری و تعمیرات، شرکت فولاد مبارکه اصفهان.